

Angyalföld²⁸

KASSÁK LAJOS

A mint az ablak felső táblájában megjelent a világosság, nem tudott tovább aludni. Szalmazsákjával már bevándorolta a szoba minden sarkát, feküdt már fejjel, lábbal, arccal és háttal az ablaknak, de ha jött a hajnal, kiszökött belőle az álom, akárha csak hideg vízzel locsolták volna meg a testét. Ilyen korán pedig semmi tennivalója nem akadt. Keserűen megállapította, hogy ez a mánia már a vénséggel jár s hiábavaló ellene minden kapálódzás. Kialudottan pislogott a világosság felé, legalább ha kiláthatna az égre, ez megnyugtatóná, elbolyongana a régi vidéki hajnalok emlékeiben. De sem az ég nem látszott innen, sem a friss, még elhasználatlan szelekből nem jutott be ide egy fikarcnyi sem. Kint már egész fényfolyók áradhattak, de itt bent csak lassan, fokról-fokra világosodott, körülnézett a szobában. Még három szalmazsák hevert a padlón, alvó, szuszogó emberekkel rakottan.

Közel hozzá két fiatal gyerek aludt a szalmazsákon, szinte szerelmes összeborulásban, tovább egy öreg napszámos, aki egy belvárosi péküzemben dolgozik és csak éjfél után jár haza a kvártélyra. A negyedik zsákon egy ligeti hintáslegény fekszik, a takaró leesett róla s ahogyan állig felhuzott térdeivel alszik a csíkos trikójában, valami torzszülött zebrának látszik a félhomályban.

Micsoda csőcselék – gondolta az öreg harmonikás és inge aljával a maradék álmot is kitörülte a szeméből. A zsák szélén ült, otromba bakancsaival kínlódott. Kemény és könyörtelen jószágok voltak ezek, úgy tátogtak elötte, mint a kipeckelt szájú harcsák s ha beléjük erőszakolta a lábait, fölfájtak benne a törései és bütykei. Sokszor gondolt ilyenkor az időre, mikor még mint falusi tanító szép rámás csizmát viselt, a bőr hozzásímult a lábaihoz s a lányok fölfigyeltek a kopogó lépéseire. De mindez olyan régen volt, hogy más már alig is emlékezik rá vissza. Ő benne is mélyre temetődtek ezek az

²⁸ Kassák Lajos: Angyalföld 7. *Nyugat*, 1928/8. sz. 401–403. old.

emlékek, de néha azért felütik a fejüket és szétpattannak, mint a feslő virágbimbók. De különös gyorsan lehervadnak ezek a virágok s nehéz mérgező illatokat hagynak maguk után. Az ember hirtelen és oktanul földühödik s minden erejével belekapaszkodik a bakancsok fűzőszíjába.

– Az isten bizonyára még alszik, örökre elaludt fölöttünk!

Hangosan fölnyög. A szíj elszakadt. Földhöz vágja a bakancsot.

Kicsapódik az ajtó, egy sovány, nagyorrú öregasszony fordul be a szobába:

– Már megint úgy csinál, mintha a sajátjában volna! Mondtam már, menjen a pokolba, ha nincs nyugodalma ebben a lakásban. Az már igaz, hogy nagyon kinyiltak a szemei.

Az ember megvető pillantással végigmérte az asszonyt.

– Mondtam már, hogy ne jöjjön be ide úgy, mintha lovak és tehenek közé törne be az istállóba. A civilizáció mindenkire kötelező.

Az asszony betette maga mögött az ajtót, a nagyorrát úgy fölemelte a levegőbe, mintha valami titok után szimatolna.

– Már megint dohányzott valamelyikük!

– Dehogyan – mondta röhögve az öregember –, málnát szüreteltünk az éjszaka, annak a szagát érzi.

– Nem engedem, hogy tönkretegyék a falaimat! Nem elég, hogy ilyen olcsóért hagyom itt penészedni magukat, de bizony még ezt a kis holmimat is tele engedem füstölni! Én vagyok az úr a házban s akinek nem tetszik ez a rend, azt vigye az ördög!

– Csönd, mert rugok – kiáltott közbe a hintáslegény a negyedik zsákról.

Az asszony már egészen nekivadult:

– Kisöprüzlek valamennyieteket, vagy talán szamaritánus vagyok én, hogy itt gyámolítalak benneteket ebben a lyukban?!

– Gyujtsa föl – szólt közbe megint az öregember s már megint a bakancsaival kínlódott.

Az asszony egész testével feléperdült. Eltökélte, hogy a gyalázkodó szavaival most egyszerre agyonüti a másikat, de megnémult, a lélegzete is elakadt.

Kívülről valaki erősen és szigorúan kopogott az ablakon.

– Óh, óh, ki lehet ez már megint ilyen korán – nyöszördült föl az asszony s egyhelyben állva maradt, hirtelenében nem tudta elhatározni magát, hogyan viselkedjen a kintlevővel szemben.

Ujra rázörgettek az üvegre.

– Ezt már ismerem – mondta az asszony. – Hogy vitt volna el benneteket az ördög, cudar naplopók. Már megint miattatok zaklatnak. – S összecsuklottan, egyszerre százesztendővel öregedetten csoszogott az ajtó felé.

– A rendőrségtől vagyunk – hallották be a szobába az idegenek hangját.
– Egy betörőt keresünk és a nyomozás szálai egészen idáig vezettek bennünket.

Két melák, nagy ember jött be az asszonnyal a szobába.

– Hányan laknak ebben az odúban? – kérdezte az egyik detektív.

– Mit tettett kérdezni kérem? – dugta előre a fejét az asszony s a füleiről kissé hátrább tolta a kendőt, mintha süket lenne.

A detektív ordított:

– Kik ezek itt ezeken a zsákokon?

– A kvártélyosok, kérem – dadogta az asszony –, de hogy kicsodák, azt nem tudom, gyöngé vagyok én már, nem állok velük szóba. Az ott egy nagyon becsületes harmónikás kérem. Úr volt valamikor, de eltörött a lábcskája, aztán úgy került ide.

Az öregember szó nélkül bólogatott a szalmazsákon.

– Hát ez itt?

– Ezek, kérem, két zsidócska, még egész fiatalok.

– Kicsodák?!

– Mondom, két zsidócska, valami tintanyalónak készülnek ebben a nehéz életben.

A detektívek már a negyedik zsáknál álltak s az egyikük most a lábával belepiszkált a csíkos zebrába.

Az meg se mozdult.

– Ez az izé, kérem, ez egy szabad ember – mondta az öregasszony. – Én még soha nem beszéltem vele s nem is igen láttam, mert én már gyöngén látok, kérem.

Az egyik detektív most lenyult a zsákra és hajánál fogva fölhúzta a legényt, aki tetette az alvást, mintha vízbe fulladt volna. Mikor a szemeit kinyitotta, a másik detektív örömmel felkiáltott:

– Ez az, az anyja irgalmát. Hát azért mégis beakadtál megint a hálóba, te csíkos istennyila.

A legény pillogott, mintha még mindig nem tudna egészen fölébredni.

Kihúzták a fészekből, föltartott revolverrel várokoztak rá, míg felöltözik. Aztán karperecet tettek mind a két kezére...